

Kenmerken van wanbetalers zorgverzekeringswet

Samenvatting

Op 1 januari 2006 is de nieuwe Zorgverzekeringswet in werking getreden, op grond waarvan het overgrote deel van de Nederlandse ingezetenen verplicht is zich te verzekeren tegen ziektekosten. Echter, niet iedereen is verzekerd. Het CBS heeft het aantal onverzekerden tegen ziektekosten op 1 mei 2006 berekend op 241 duizend. Naast onverzekerden is er ook een groep mensen die formeel verzekerd zijn, maar die hun premie niet voldoen, de wanbetalers.

De hier gebruikte definitie van een wanbetaler is een persoon die verzekerd is tegen ziektekosten en op 31 december 2006 minimaal zes maanden geen premie voor de basisverzekering betaald heeft. Verzekeraars hebben voor het in kaart brengen van de wanbetalers het CBS 213 693 sofinummers van bij hen geregistreerde wanbetalers ter beschikking gesteld. Van deze sofinummers zijn 211 599 sofinummers uniek en tevens van personen boven de 18 jaar. Iets meer dan 190 duizend wanbetalers staan op 31 december 2006 in de GBA ingeschreven en van hen wordt een aantal achtergrondkenmerken beschreven.

Achtergrond

Sinds 1 januari 2006 is elke Nederlandse ingezetene, bepaalde groepen personen uitgezonderd, verplicht zich te verzekeren in het kader van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Elke verzekeringsnemer boven de 18 jaar is bovendien verplicht premie te betalen. Bij de invoering van de nieuwe wet is de nominale premie voor voormalig ziekenfondsverzekerden gestegen van 300 euro per jaar naar duizend euro per jaar. Mede door deze stijging was de vrees dat niet iedereen zich zou verzekeren. Het CBS is gevraagd om na te gaan hoe groot de groep onverzekerden is en een aantal kenmerken van deze personen te geven. Het CBS heeft op 2 mei 2007 een rapportage uitgebracht over het aantal onverzekerden tegen ziektekosten in Nederland. In die rapportage komt het CBS uit op 241 duizend onverzekerden.

Naast de groep die niet verzekerd is, is er ook nog een groep mensen die formeel wel verzekerd is maar de verschuldigde premie niet voldoen, de zogenaamde wanbetalers. De hier gebruikte definitie van een wanbetaler is een persoon die verzekerd is tegen ziektekosten en op 31 december 2006 minimaal 6 maanden geen premie voor de basisverzekering betaald heeft.

Begin 2007 kwam het CVZ na een eerste inventarisatie uit op ongeveer 240 duizend wanbetalers. Om meer inzicht te krijgen in deze groep heeft het Ministerie van VWS het CBS gevraagd om achtergrondkenmerken te achterhalen.

Beschrijving bestand wanbetalers

Het CBS heeft op twee na van alle verzekeraars sofinummers van wanbetalers ontvangen. De verzekeraars die bestanden hebben aangeleverd vertegenwoordigen ruim 96% van alle premieplichtige verzekerden. Dit komt neer op 213 693 sofinummers. De reden van het verschil met het eerder door CVZ gerapporteerde aantal van 240 duizend is dat de zorgverzekeraars hun eigen bestanden in de tussentijd hebben opgeschoond, waardoor een aantal sofinummers al verwijderd is. De 214 duizend wanbetalers is dus het aantal verzekerden dat op 31 december 2006 een betalingsachterstand had van minimaal zes maanden minus (een deel van) degenen die inmiddels betaald hebben en exclusief eventuele wanbetalers bij de twee verzekeraars die geen bestand hebben aangeleverd.

Onder de sofinummers is een aantal kinderen dat op 31 december 2006 onder de 18 jaar was en komt een aantal nummers meer dan één keer voor. Het aantal unieke sofinummers van personen boven de 18 jaar die aangegeven zijn als wanbetaler door de verzekeraars is 211 599.

Staat 1
Ontvangen sofinummers van zorgverzekeraars

Aantal sofinummers ontvangen	213 693
Aantal sofinummers met leeftijd ³ 18 jaar	213 564
Aantal unieke sofinummers met leeftijd ³ 18 jaar	211 599

Methode

Voor het bepalen van de achtergrondkenmerken van de wanbetalers is de geactualiseerde GBA van 13 juni 2007 gebruikt, het Referentiebestand Verzekerden Zorgverzekeringswet (RBVZ) van 2 maart 2007, bestanden van zorgverzekeraars met sofinummers van hun wanbetalers en aanvullende bestanden over uitkeringen en studenten. De bestanden, allen met peildatum 31 december 2006, zijn op individueel niveau gekoppeld. In het bestand zijn individuele zorgverzekeraars niet meer te herkennen. Voor meer informatie over de gebruikte bestanden en de koppeling zie de notitie 'Het aantal onverzekerden tegen ziektekosten 2006, nieuwe methode. CBS, 2 mei 2007'.

Resultaten

Het aantal unieke sofinummers is onder te verdelen in personen die op 31 december 2006 aanwezig waren in de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) en sofinummers van personen die dat niet waren. Iets meer dan 190 duizend sofinummers zijn als geldig sofinummer terug te vinden in de GBA op peildatum 31 december 2006.

Staat 2
Twee hoofdgroepen

Op 31 december 2006 aanwezig in GBA	190 210
Niet aanwezig in GBA op 31 december 2006	21 389

Niet in GBA op 31 december 2006

Niet alle wanbetalers zijn terug te vinden in de GBA van 31 december 2006. Een aantal sofinummers is helemaal niet vanaf 1995 tot en met heden teruggevonden in de GBA en bijna 5 duizend personen zijn vóór 1 januari 2006 verwijderd uit de GBA. Mogelijk betreft het hier personen wonend buiten Nederland, maar werkend in Nederland. Van de personen die niet aanwezig waren in de GBA op 31 december 2006 waren er 8 015 wel op 1 januari 2006 aanwezig. Een groep van bijna 2 700 personen stond slechts tijdelijk in de GBA ingeschreven. Zij waren niet aanwezig op 1 januari 2006 en niet op 31 december 2006. Een aantal van 3 158 sofinummers is pas na 31 december 2006 in de GBA terug gevonden.

Staat 3
Onderverdeling Niet in GBA op 31 december 2006

Helemaal niet in GBA	2 664
Wel ooit in GBA, maar vóór 1 januari 2006 uit GBA verwijderd	4 893
Op 1 januari 2006 in GBA aanwezig	8 015
Tussen 1 januari 2006 en 31 december 2006 tijdelijk in GBA	2 659
Na 31 december 2006 in GBA	3 158

Van de personen die op 1 januari 2006 wel in de GBA stonden maar op 31 december 2006 niet meer in de GBA aanwezig waren, zijn er 217 overleden, 1 351 geëmigreerd en

6 342 administratief afgevoerd. Bij administratieve afvoer, de grootste groep, besluit een gemeente om een persoon niet langer tot haar bevolking te rekenen. Hiervoor moet de gemeente vaststellen dat de verblijfplaats van deze persoon onbekend is, deze volkomen onbereikbaar is en naar verwachting geen inwoner meer is van een gemeente in Nederland. Bij nog eens 105 personen is een adreswijziging doorgevoerd, maar zijn daarna niet meer terug gevonden in de GBA op een ander adres.

Staat 4
Op 1 januari 2006 in GBA aanwezig, voor 31 december 2006 uitgeschreven, redenen voor uitschrijving

Sterfte	217
Emigratie	1 351
Overige afvoer	6 342
Adreswijziging	105

In GBA op 31 december 2006

Van de personen ouder dan 18 jaar en aanwezig in de GBA op 31 december 2006 kunnen de kenmerken worden onderzocht. Eerst zal gekeken worden naar de zorgverzekeringen die de wanbetalers hebben. Vervolgens worden kenmerken als leeftijd, geslacht, herkomst, plaats in huishouden, regio en ontvangen uitkering verder besproken en gerelateerd aan het totaal aantal personen in de betreffende groep. Het aandeel wanbetalers onder studenten in studiejaar 2006/2007 wordt, vanwege het niet beschikbaar zijn van de data, op een later tijdstip aan de rapportage toegevoegd. Het maken van een uitsplitsing naar inkomen is niet mogelijk vanwege het nog niet beschikbaar zijn van inkomensgegevens op persoonsniveau over 2006.

Eén of meerdere zorgverzekeringen

Door de koppeling met het RBVZ is het mogelijk na te gaan of personen bij meerdere verzekeraars staan ingeschreven als verzekerde. Het gaat hierbij om de zorgverzekeringen zoals bekend op 2 maart 2007 met peildatum 31 december 2006. Het grootste deel van de wanbetalers, bijna 97 procent, heeft slechts één zorgverzekering en is bij die zorgverzekeraar wanbetaler. Een groep van 4 758 personen komt meerdere keren voor in het RBVZ, maar is door minimaal één zorgverzekeraar niet als wanbetaler opgegeven. Het is onduidelijk wat in deze gevallen de feitelijke situatie is. Deze groep is wel opgenomen in de hierna volgende tabellen.

Leeftijd en geslacht

Zowel bij mannen als bij vrouwen is de piek van wanbetalers te vinden bij de twintigers. Deze piek is bij onverzekerden tegen ziektekosten ook te zien, echter dan in grotere mate. Mannen zijn vaker dan vrouwen wanbetaler. Mannen zijn ook vaker dan vrouwen onverzekerd.

Herkomst en leeftijd

Eén op de tien personen met Antilliaanse of Arubaanse herkomst is een wanbetaler. Ook jonge Surinamers en Marokkanen zijn relatief vrij vaak wanbetaler. In totaal zijn allochtonen bijna drie keer zo vaak wanbetaler als autochtonen. Bij alle herkomstgroeperingen is te zien dat bij het stijgen van de leeftijd, het percentage wanbetalers afneemt.

Staat 5
Wanbetalers naar geslacht en leeftijd, 31 december 2006

	Wanbetalers			Ten opzichte van de bevolking		
	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw
	<i>absoluut</i>			<i>%</i>		
Totaal	190 210	109 621	80 589	1,5	1,7	1,2
18-19 jaar	7 789	4 140	3 649	2,0	2,1	1,9
20-24 jaar	27 552	15 653	11 899	2,9	3,2	2,5
25-29 jaar	25 879	15 042	10 837	2,6	3,0	2,2
30-34 jaar	24 256	14 223	10 033	2,3	2,7	1,9
35-39 jaar	24 630	14 643	9 987	1,9	2,2	1,6
40-44 jaar	23 054	13 055	9 999	1,8	2,0	1,5
45-49 jaar	21 086	11 628	9 458	1,7	1,9	1,5
50-54 jaar	15 752	9 182	6 570	1,4	1,6	1,1
55-59 jaar	10 237	6 116	4 121	0,9	1,1	0,7
60-64 jaar	5 423	3 306	2 117	0,6	0,7	0,5
65-69 jaar	2 541	1 575	966	0,4	0,5	0,3
70-74 jaar	1 108	667	441	0,2	0,2	0,1
75-79 jaar	525	267	258	0,1	0,1	0,1
80 plus	378	124	254	0,1	0,1	0,1

Staat 6
Wanbetalers naar herkomstgroepering en leeftijd, 31 december 2006

	Wanbetalers					Ten opzichte van de bevolking				
	Totaal	18-34 jaar	35-49 jaar	50-64 jaar	65 plus jaar	Totaal	18-34 jaar	35-49 jaar	50-64 jaar	65 plus jaar
	<i>absoluut</i>					<i>%</i>				
Totaal	190 210	85 476	68 770	31 412	4 552	1,5	2,5	1,8	1,0	0,2
Autochtoon	118 598	46 395	45 608	23 262	3 273	1,1	1,8	1,5	0,9	0,2
Allochtonen totaal w.v.	71 612	39 081	23 162	8 150	1 279	3,0	4,6	3,0	1,7	0,5
Marokkanen	7 908	3 864	1 686	285	73	3,9	5,7	2,6	1,1	0,6
Turken	8 037	5 011	2 529	366	117	3,3	4,3	3,0	1,2	0,9
Surinamers	14 231	7 728	4 657	1 687	160	5,8	8,2	5,3	3,6	1,0
Antillianen en Arubanen	5 600	4 900	2 753	856	101	9,6	11,3	10,0	5,7	2,8
Overige niet-Westerse allochtonen	12 158	7 326	3 948	848	76	3,2	4,0	2,8	1,7	0,6
Westerse allochtonen	20 631	8 242	7 529	4 108	752	1,7	2,6	2,1	1,3	0,3

De vier grote steden

Opvallende verschillen zijn waar te nemen tussen de vier grote steden. Rotterdam is van de vier grote steden de stad met procentueel en absoluut de meeste wanbetalers. Het percentage wanbetalers in Den Haag daarentegen komt overeen met het gemiddelde van de rest van Nederland.

Staat 7
Wanbetalers naar vier grote steden

	Wanbetalers	Ten opzichte van de bevolking
	<i>absoluut</i>	<i>%</i>
Totaal	190 210	1,5
Amsterdam	12 437	2,1
Rotterdam	16 260	3,5
Utrecht	8 369	2,2
Den Haag	3 367	1,4
Rest van Nederland	149 777	1,4

Provincie

Procentueel zijn de meeste wanbetalers te vinden in Flevoland. Van de wanbetalers uit de provincie Flevoland komt 80 procent uit Almere of Lelystad. Zuid-Holland en Groningen

scoren beiden ook hoog. De rest van de provincies liggen op of onder het landelijk gemiddelde.

Staat 8
Wanbetalers naar provincie, 31 december 2006

	Wanbetalers	Ten opzichte van de bevolking
	<i>absoluut</i>	%
Groningen	8 164	1,8
Friesland	5 300	1,1
Drenthe	5 230	1,4
Overijssel	12 332	1,4
Flevoland	6 285	2,3
Gelderland	19 844	1,3
Utrecht	10 915	1,2
Noord-Holland	31 815	1,5
Zuid-Holland	51 916	1,9
Zeeland	3 444	1,2
Noord-Brabant	21 758	1,2
Limburg	13 207	1,5
Totaal	190 210	1,5

Plaats in huishouden

Eénoudergezinnen en ongehuwde partners in een gezin met kinderen zijn twee keer zo vaak wanbetaler als het gemiddelde voor heel Nederland. De partners in een gehuwd stel zonder kinderen zijn daarentegen veruit het minst vaak wanbetaler.

Staat 9
Wanbetalers naar plaats in huishouden, 31 december 2006

	Wanbetalers	Ten opzichte van de bevolking
	<i>absoluut</i>	%
Totaal	190 210	1,5
Kind (meerderjarig)	27 812	2,2
Alleenstaande	41 299	1,7
Partner in ongehuwd stel zonder kinderen	15 458	1,6
Partner in gehuwd stel zonder kinderen	14 502	0,5
Partner in ongehuwd stel met kinderen	15 623	3,0
Partner in gehuwd stel met kinderen	44 420	1,2
Ouder in eenouderhuishouden	15 553	3,5
In institutioneel huishouden	1 706	1,0
Overig lid huishouden/Onbekend	13 837	4,3

Uitkering

Opvallend bij de onverzekerden is dat personen met een uitkering minder vaak onverzekerd zijn dan de gemiddelde Nederlander. Echter, zij zijn wel vaker wanbetaler. Personen met een bijstandsuitkering zijn 3 keer zo vaak wanbetaler als Nederlanders in het algemeen, personen met een WW-uitkering ruim twee keer zo vaak.

Staat 10
Wanbetalers op 31 december 2006 met een uitkering in november 2006

	Wanbetalers	Ten opzichte van de bevolking
	<i>absoluut</i>	%
Persoon heeft minimaal één uitkering	38 053	2,8
Persoon met in ieder geval arbeidsongeschiktheidsuitkering	14 719	1,9
Persoon met in ieder geval bijstandsuitkering	17 252	4,5
Persoon met in ieder geval werkloosheidsuitkering	7 046	3,2
Persoon met in ieder geval IOAW- of IOAZ-uitkering	112	0,8

Afkortingen en acroniemen

ABW	Algemene Bijstandswet
AO	Arbeidsongeschiktheid (WAO, WaJong)
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CVZ	College voor Zorgverzekeringen
GBA	Gemeentelijke Basisadministratie
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
IOAWZ	Inkomensvoorziening Oudere gedeeltelijk Arbeidsongeschikte werkloze Werknemers en gewezen Zelfstandigen
RBVZ	Referentiebestand Verzekerden ZorgverzekeringsWet
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WO	Wetenschappelijk Onderwijs
WW	Werkloosheidswet
Zvw	ZorgverzekeringsWet